

Karolinska institutet
Rektor
171 77 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Juridiska avdelningen

Teresa Edelman

2009-11-25

Reg.nr 31- 4357-07

Tillsynsbesöket vid Karolinska institutet (KI) – en uppföljning

Bakgrund

Under ett tillsynsbesök hos KI den 9 och 10 november 2005 granskade Högskoleverket hur universitetet tillämpar högskoleförfattningar och andra förvaltningsrättsliga regler. Verket fastställde en tillsynsrapport över besöket (beslut 2006-06-29, reg.nr 31-1592-05, Högskoleverkets rapportserie 2006:37 R).

I oktober 2007 anhöll Högskoleverket om universitetets redovisning av de åtgärder som vidtagits med anledning av ställningstagandena i rapporten.

KI har den 3 december 2007 kommit in med en redovisning. Redovisningen har därefter översänts till studentkårerna för kännedom och eventuellt yttrande.

Enligt Medicinska föreningens doktorandsektion har KI vidtagit åtgärder i samtliga frågor som framgår av verkets ställningstaganden. Speciellt när det gäller forskarutbildningen vid KI instämmer doktorandsektionen i att Styrelsen för Forskarutbildning (FUS) har gjort mycket för att göra doktorandernas liv och verksamhet inom KI bättre och mera produktivt. Som exempel angav doktorandsektionen att bytet från ungefär 200 till enbart ett forskarutbildningsämne främjat såväl antagningsprocessen för doktorander som den administrativa hanteringen. Som doktorandrepresentanter är de därutöver mycket belåtna med sin samverkan med FUS, eftersom de känner att deras röst blir hörd. Följaktligen tycker doktorandsektionen att FUS är en önskvärd nämnd vars insats är väldigt uppskattad.

Organisation

Universitetets redovisning

KI har uppgett att universitetet har hemställt hos regeringen om att, inom ramen för en försöksverksamhet, få behålla organisationen med en särskild fakultetsnämnd för forskarutbildning. Regeringen har inte svarat ännu.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterar att KI har utnyttjat sin möjlighet enligt 5 kap. 7 § högskolelagen att hos regeringen begära föreskrifter om försöksverksamhet som avviker från de organisatoriska bestämmelserna i högskolelagen. Med anledning av Autonomiutredningens förslag pågår en allmän översyn av högskoleförfattningarna. I avvaktan på regeringens beslut vidtar Högskoleverket ingen åtgärd på grund av KI:s avvikelse från 2 kap. 5 a § andra stycket första meningen högskoleförordningen.

Studentrepresentation

KI:s redovisning

KI har medgett att studentrepresentation har saknats i direktionen. I enlighet med en nyligen genomförd organisationsöversyn kommer dock KI att från och med den 1 januari 2010 inrätta en ledningsgrupp som ska fungera som beredningsorgan för universitetsledningen. Gruppen kommer att bestå av rektorn, prorektorn, dekanerna, universitetsdirektören, ytterligare några ledande tjänstemän i universitetsförvaltningen samt två studentrepresentanter varav en doktorandrepresentant.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket ser positivt på att KI nu inrättar en ledningsgrupp i vilken studenterna kommer att bli representerade.

Samråd med studentrepresentanter

KI:s redovisning

KI har uppgett att en studentrepresentant sedan hösten 2007 finns med vid rektors beslutsmöten.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket anser att KI numera uppfyller sin samrådsskyldighet när rektorn fattar beslut.

Kurs- och utbildningsplaner

KI:s redovisning

KI har anfört att logopedprogrammet har vidtagit de åtgärder som Högskoleverket begärt och reviderat kursplanerna i enlighet med Högskoleverkets påpekanden så att examinationsformerna för varje enskild delkurs i kurserna Logopedi/AB, 40 poäng och Logopedi/C, 20 poäng finns preciserade.

Inför hösten 2007 har utbildningsplanen för logopedprogrammet arbetats om. De kursplaner som fastställts i det nya programmet har en tydlig beskrivning av examinationsformerna.

Under hösten 2006 och våren 2007 implementerades vid KI en ny utbildningsdatabas innehållande bland annat kursplaner. Kursplanemallen i databasen följer förordningstexten samt KI:s lokala riktlinjer för kursplaner. En beskrivning av fördjupningsnivå samt förkunskaper är obligatoriska uppgifter och litteraturförteckningen ska vara kopplad till kursplanen.

KI har gett in de reviderade kursplanerna och hänvisat till kursplanerna i det omarbetade logopedprogrammet på KI:s webbplats.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket anser att de reviderade kursplanerna uppfyller kraven i högskoleförordningen.

Tillträde till grundläggande högskoleutbildning

KI:s redovisning

KI har infört en länk till bedömningshandboken på KI:s webbplats.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket kan konstatera att KI:s antagningsordning, VHS:s bedömningshandbok och bedömningshandboken för utländska akademiska meriter utarbetad i samarbete med SUHF nu finns tillgängliga på KI:s webbplats. Studenter och sökanden kan på detta sätt ta del av de regler KI tillämpar i samband med antagningen. KI:s information om reglerna uppfyller således kraven i högskoleförordningen.

Anstånd och studieuppehåll

KI:s redovisning

KI har uppgett följande.

KI:s lokala riktlinjer kring studieuppehåll har tydliggjorts och de sammanfaller med dem som finns i högskoleförordningen och i Högskoleverkets föreskrifter. Information om reglerna finns tillgängliga på www.ki.se samt i det till ansökningsblanketten hörande faktabladet.

Blanketten för ansökan om studieuppehåll har genomgått en revidering. Samtliga utbildningar på KI använder samma blankett.

KI har sett över handläggningen av ansökningar om studieuppehåll. Alla studenter oavsett skäl uppmanas att ansöka skriftligen om studieuppehåll. Inkomna ansökningshandlingar ankomststämplas alltid. Samtliga ansökningar tolkas som att den sökande vill ha prövat möjligheten till studieuppehåll utifrån högskoleförordningens beskrivning – dvs. studieuppehåll med platsgaranti. Förfarandet vid handläggningen av ansökningar om studieuppehåll är att en ansökan avslås i de fall där skälen för att studieuppehåll ska kunna medges inte är tillräckliga. Den sökande får ett skriftligt avslagsbeslut med överklagandehänvisning och KI registrerar att studenten anmält ett uppehåll i studierna utan platsgaranti. KI informerar om att studenten alltid skriftligen ska ansöka om återupptagning av studier och att den som inte har beviljats studieuppehåll (med platsgaranti) hamnar i en prioritetsordning som fastställts av respektive programnämnd.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket noterar med tillfredställelse att KI har reviderat sina riktlinjer om anstånd och studieuppehåll för att dessa ska stämma överens med de gällande reglerna. Högskoleverket anser att den nu redovisade handläggningen av ansökan om studieuppehåll är korrekt.

Utbildning på forskarnivå

KI:s redovisning

Allmänna studieplaner

KI har informerat att universitetet den 1 mars 2006 införde ett forskarutbildningsämne, medicinsk vetenskap. Skälen till detta var flera. En viktig konsekvens är att systemet ger en ökad tydlighet gällande de moment som samtliga doktorander vid KI ska genomgå, genom att de specificeras i den allmänna studieplanen för medicinsk vetenskap. Samtidigt får varje doktorand en skraddarsydd utbildning vars särskilda ramverk fastställs i den individuella studieplanen. Reformen innebär därmed en ökad tydlighet med fokus på individuella doktoranders unika utbildning, samtidigt som den är i paritet med den moderna medicinska forskningens karaktär. Medicinsk forskning av i dag kan

sällan på ett adekvat sätt beskrivas med en enkel ämnesbenämning som t.ex. kirurgi, cellbiologi eller folkhälsovetenskap. KI anser därför att en individuell utformning av forskarutbildningen i medicinsk vetenskap med fastställda ramar och tydliga kvalitetskrav ger den bästa forskarutbildningen inom universitetets verksamhetsfär. Den multidisciplinära strävan i medicinsk forskning gör att också en utbildning på forskarnivå inom detta fält bör utformas så att de för den aktuella frågeställningen relevanta kunskaperna inhämtas. Forskarutbildningen bör innebära en träning i att söka relevant kunskap, snarare än att inhämta information från en i förhand fastställd litteraturlista som ska vara densamma för ett stort antal doktorander. Det är KI:s övertygelse att detta bäst sker inom ramen för en generell allmän studieplan som anger hur en individuell studieplan ska utformas och vad som ska ingå, snarare än en allmän studieplan inom ett snävare forskningsområde som anger vilka ämneskunskaper som ska inhämtas inom just detta område. KI införde i samband med övergången till en allmän studieplan en tydlig mall för den individuella studieplanen som alltid ska användas.

Den allmänna studieplanen för medicinsk vetenskap framgår av dokumentet ”Regler för utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet samt Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i ämnet medicinsk vetenskap”. Det är ett sammanhängande dokument som dels finns publicerat på www.ki.se, dels skickas till samtliga studenter som får beslut om att de uppfyller kraven på grundläggande behörighet för forskarutbildning.

Individuella studieplaner

KI har redovisat följande. I samband med övergången till ett forskarutbildningsämne införde universitetet en mall för hur en individuell studieplan ska skrivas. Mallen är tydlig och detaljerad. Alla nya doktorander vid KI ska ha en studieplan uppställd i enlighet med mallen. Därutöver finns en mall för årlig uppföljning. KI menar att införandet av endast ett forskarutbildningsämne den 1 mars 2006, kompletterat med nya krav på den individuella studieplanen, avsevärt har utökat möjligheten att inom tydliga ramar genomföra en god forskarutbildning i paritet med forskarutbildningens och forskningens faktiska innehåll.

Delegation av beslutanderätt

KI har anfört följande. Av arbets- och delegationsordningen för styrelsen för forskarutbildning, fastställd den 14 november 2005, framgår under *Allmänna bestämmelser* att styrelsen handhar de uppgifter avseende forskarutbildning som ankommer på en fakultetsnämnd. Enligt KI:s regler för forskarutbildning är det prefekten som fastställer den individuella studieplanen. Studierektorn för forskarutbildningen vid varje institution har enligt ett särskilt uppdrag från styrelsen för forskarutbildning ansvar för uppföljningen av den individuella studieplanen.

En översyn av styrelsens arbetsformer har skett och en ny arbets- och delegationsordning för styrelsen kommer att fastställas vid styrelsens sammanträde den 4 december 2007. I denna förtydligas vilka uppgifter som avses med ”de uppgifter avseende forskarutbildning som ankommer på fakultetsnämnd” och i vad mån och till vem dessa har delegerats.

Högskoleverkets bedömning

Allmänna studieplaner

Av 6 kap. 35 § högskoleförordningen framgår att det i varje allmän studieplan för utbildning på forskarnivå inom ett ämne ska anges bl.a. det huvudsakliga innehållet i utbildningen och de krav på särskild behörighet som gäller för att bli antagen till utbildningen. Enligt 7 kap. 35 § högskoleförordningen får fakultetsnämnden själv avgöra om den ska föreskriva särskilda behörighetsvillkor för antagning till utbildning på forskarnivå eller inte. Av det av KI redovisade dokumentet, som innehåller en allmän studieplan i ämnet medicinskt vetenskap, framgår att KI inte har några krav på särskild behörighet. Verket förutsätter att sådana krav inte ställs i andra dokument.

Kravet på att i den allmänna studieplanen anges det huvudsakliga innehållet i utbildningen är av särskild betydelse för bedömningen av utbildningens kvalitet. Högskoleverket genomförde under år 2007 en utvärdering från kvalitetssynpunkt av utbildning på forskarnivå inom medicin, vårdvetenskap och farmaci. Utvärderingen redovisades i Högskoleverkets rapport 2008:12 R. Bedömargruppen uttryckte viss tveksamhet inför KI:s beslut om reduktion av 200 forskarutbildningsämnen till ett. Högskoleverket fann dock i beslutet den 22 april 2008 att utbildningen vid KI uppfyllde kvalitetskraven för högre utbildning.

Högskoleverket konstaterar att KI har framfört sakliga argument för övergången till en enda allmän studieplan. Det är svårt för verket att överblicka vilka konsekvenser den nya ordningen kommer att ha för de enskilda doktorandernas rättssäkerhet. Verket avstår därför från att för närvarande uttala sig i den frågan.

Individuella studieplaner

Högskoleverket har tagit del av KI:s mall för individuell studieplan samt mall för årlig uppföljning av utbildning på forskarnivå. Högskoleverket anser att mallarna utgör ett bra stöd för att uppfylla högskoleförordningens krav på vad en individuell studieplan ska innehålla samt kraven på uppföljning.

Högskoleverket har gjort ett nytt stickprov av tio individuella studieplaner för doktorander antagna från och med den 1 mars 2006 inom ämnet medicinsk vetenskap. Verket kan konstatera att studieplanerna har upprättats för alla av de av verket slumpmässigt utvalda doktoranderna. Två av planerna var inte fastställda av

prefekten. I övrigt uppfyllde planerna högskoleförordningens krav. Högskoleverket förutsätter att samtliga individuella studieplaner i fortsättningen kommer att beslutas av styrelsen för forskarutbildning i dess egenskap av fakultetsnämnd eller av den som styrelsen delegerar beslutanderätten till.

Delegation av beslutanderätt

Högskoleverket har tagit del av en arbets- och delegationsordning fastställd av styrelsen för forskarutbildning den 4 september 2008. Högskoleverket ser positivt på att arbets- och delegationsordningen har reviderats och förtydligats i enlighet med verkets uttalanden i rapporten.

Uppdragsutbildningens omfattning

KI:s redovisning

KI har gett in reviderade riktlinjer avseende uppdragsutbildning och uppgett att universitetet har ändrat rutinerna så att en kopia av avtalet bifogas underrättelserna.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket har tagit del av dokumentet *Lokala riktlinjer för uppdragsutbildning* beslutat den 6 november 2007. Högskoleverket konstaterar med tillfredsställelse att KI har beaktat Högskoleverkets synpunkter.

Handläggningstider

KI:s redovisning

KI har uppgett att universitetet numera ankomststämplar samtliga ansökningshandlingar i enlighet med riktlinjerna i den tillgodoräknandeordning som fastställdes den 8 juni 2006 av styrelsen för utbildning. Angående de långa handläggningstiderna för överlämnande av överklaganden och ärenden som inte har överlämnats till ÖNH på grund av handläggares sjukdomsperiod har KI anfört följande. Det inträffade för 3-4 år sedan och i dag finns en annan organisation, personalberedskap och bemanning som säkerställer att den typen av ärenden hanteras skyndsamt. Rutiner finns utarbetade.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket har i sin tillsynsverksamhet uppmärksammat brister hos flera universitet och högskolor när det gäller handläggningsrutinerna av överklaganden som ska skickas till ÖNH. Verket genomförde därför en granskning av handläggning av den typen av ärenden. Resultatet redovisades i rapporten *Högskolornas handläggning av överklaganden*, 2006:51 R. I rapporten har Högskoleverket ställt upp en kortfattad lista över vad en högskola kan och bör göra

med ett överklagande. Det ges också exempel från olika lärosäten på vad man kan göra för att förkorta handläggningstiderna.

Högskoleverket har tagit del av KI:s tillgodoräknandeordning. I dokumentet anges att vid ett överklagande kan KI antingen ändra sitt beslut till den sökandes fördel eller vidhålla sitt tidigare beslut. Det anges vidare att i det senare fallet ska ärendet överlämnas till ÖNH tillsammans med ett yttrande samt att detta ska ske skyndsamt och i normalfallet inom en vecka.

Högskoleverket bedömer att de nya rutiner som KI beskriver uppfyller högskoleförordningens krav och utgår från att de kommer att följas.

Överklagandehänvisningar

KI:s redovisning

KI har informerat att det i samtliga överklagningsbara beslut i studentärenden finns en överklagandehänvisning. Av den framgår att överklaganden ska vara skriftliga och ställda till Överklagandenämnden för högskolan. Vidare framgår att den klagande ska ange vilket beslut som överklagas, vem som fattat beslutet, vilken ändring som önskas samt skälen till detta. Det framgår även att skrivelsen ska komma in till Registrator, Karolinska Institutet, 171 77 Stockholm, inom tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet. Det anges att KI efter en omprövning antingen kan ändra sitt tidigare beslut till den sökandes fördel eller vidhålla sitt tidigare beslut och i så fall lämna ärenden vidare till ÖNH tillsammans med ett yttrande.

KI anser att den information som lämnas till studenterna på webbplatsen under rubriken "Studenträtt" har reviderats och texten under rubriken *Överklaganden* är nu följande: "I 12 kap. högskoleförordningen anges vilka beslut som får överklagas. Beslut om behörighet, tillgodoräknande, avslag om begäran att få examens- eller utbildningsbevis, avslag om befrielse från ett obligatoriskt utbildningsmoment, avslag på ansökan om anstånd respektive studieuppehåll prövas av Överklagandenämnden för högskolan. Nämndens beslut kan inte överklagas. Beslutet ska överklagas skriftligt, inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet, direkt till den enhet som utfärdat beslutet, dvs. i detta fall KI. Där omprövas ärendet och om beslutet står fast överlämnas skrivelsen till den myndighet som ska pröva överklagandet. Avstängning av student, till exempel på grund av fusk vid tentamensskrivning, sker i högskolans disciplinnämnd och överklagas till länsrätten."

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket anser att KI:s överklagandehänvisningar innehåller uttömmande information om hur ett beslut kan överklagas. Verket anser vidare att den

information om överklagande som ges till studenterna på universitetets webbplats är korrekt.

Formella krav på högskolans beslut

KI:s redovisning

KI har anfört följande. Som ett komplement till de nya ansökningsblanketterna för bl. a studieuppehåll har även beslutsmallar tagits fram innehållande överklagandehänvisning, datum för beslutet samt namn och namnförtydligande på beslutsfattaren i ärendet. I samtliga fall där ansökan avslås lämnas en motivering till beslutet.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket anser att KI har vidtagit de åtgärder som behövs för att universitetets beslut ska uppfylla förvaltningslagens krav på motivering av beslut och myndighetsförordningens (tidigare verksförordningens) krav på vad som ska framgå av en myndighets beslut.

Allmänna handlingar och diarieföring

KI:s redovisning

KI har sett över diarieföringsrutinerna för överklagningsbara studentärenden - studieuppehåll och undantag från behörighetskraven till högre kurs inom program. Alla inkomna ärenden ankomststämplas och beslut som kan överklagas diarieförs. Ärendet – där alla handlingar samlats i akten – stängs först efter att överklagandetiden för beslutet gått ut.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket ser positivt på att KI har infört en mera konsekvent diarieföring av överklagade studentärenden.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg
chefsjurist

Teresa Edelman

verksjurist

Kopia för kännedom till:
Medicinska föreningen i Stockholm
Box 250, 171 77 Stockholm
Odontologiska föreningen
Sjukgymnasternas Studentkår i Stockholm